

2. Alapvetés a nevelőoktatás tanához. *Népnevelők Lapja* 1885. 221., 236. és 250. l.

Verédy Károly dr.

1. Pædagogiai Encyclopædia. Különös tekintettel a népoktatás állapotára. Budapest, 1886. 959 lap.
2. Neobarbarismus. *Magyar Tanügy* 1884. 531. l.

Volák Lajos.

Az I. osztály teljes vezérkönyve (Herbart-Ziller rendszere nyomán). Irta Dreisziger Ferencz. (Ismertetés.) *

Volf György.

Az encyclopædismus és az anyanyelvi oktatás. *Magyar Tanügy* 1879. 24. lap.

Waldapfel János.

1. A formalis fokozatok elméletének története. *Magyar Pædagogia* 1892. 449., 521., 577. l.
2. A herbartista pædagogiai irodalom néhány újabb jelenségéről. *Magyar Pædagogia* 1894. 411. l.

WALDAPFEL JÁNOS.

IRODALOM.

Ókori hitéleti és művészeti régiségek képgyűjteménye. — Segéd-könyv a történelem és irodalom szemléltető tanításához. Középiskolák és hasonló fokú fiú- és leányiskolák számára s magánhasználatra szerkesztette *Polgár György*, kir. kath. gymnasiumi igazgató. A szerző sajtátja. Miskolcz. Lövy József fia bizománya. 1896. Ára 1 frt 40 kr.

A szemléltetésnek megfigyelésre, látásra, gondolkodásra készítő és szoktató elve ma már nemcsak a természettudományok tanításában érvényesül; helyet követel ez az irodalmi és történeti oktatásban is, s ezt a jogát készségesen ismerjük el, mert az ifjúságban ilyen módon lassanként a művészeti alkotások ismeretével ezeknek megbecsülése is kifejlődik. Még mielőtt a kormány hivatalból felhívta a tanári karok figyelmét, a humánus tárgyakat illusztráló taneszközök gyűjtésére, alakult igen sok középiskolában úgynevezett történet-philologiai szertár-gyűjtemény, mely különösen a görög-pótló tárgyak behozatalával mindenütt külön termet követelt, de, sajnos, a legtöbb iskolában nem kaphatott. Évről-évre szaporítják lelkes philologusok és historikusok a modellek, fali táblák, nagyobb képek és photographiák meg illusztrált művek sorozatával e gyűjteményt; a jellemzőbb típusokat ki-

* Megjelenése helyét nem találom jegyzeteimben.

aggatják az iskola folyosóira és termeibe; alkalomadtán az üveges szekrényben állítják ki egyik-másik szobornak vagy más bemutatandó műemléknek a képét, néha körötetik is a tanulók között. Ámde érzik, hogy a kívánatos maradandó hatás nincsen még biztosítva; a tanulók gyakran érzéketlenül jártatják végig szemüket a képeken; vagy pedig nem kísérhetik kellő figyelemmel a tanárnak fejtegetéseit, mikor a műemlékeket részletesen magyarázza. Ezért készítettek a külföldön olcsó képgyűjteményeket, hogy az ilyen könyv a tanulók kezében egyrészt megkönnyítse a tanárnak munkáját, a mennyiben nem kell neki kikeresni az iskolai múzeum képeinek halmazából azt, melyet hamarjában néha meg sem talál; azonkívül biztosabban jelölheti ki a legközelebbi órának tananyagát; — másrészt a tanítás röpke szavait újra megcsendíti a tanuló fülében a képgyűjtemény, mikor benne otthon lapozgat, s megfigyeli az ábrákat, melyeket az iskolában részenként és egészében megfigyelni és méltányolni tanult.

Ennek az élénken érzett szükségletnek igyekezett Polgár György eleget tenni, mikor nagy áldozatok árán a maga költségén bocsátotta közre képgyűjteményét. Az e szakba vágó irodalmat jó részben felhasználta, a clichéket sok utánjárásal összegyűjtötte, úgy hogy a gyűjteménynek 715 ábrája van. A képeket a Seemann-féle Kunsthistorische Bilderbogen mintájára röviden tájékoztató, rendszeres bevezetés előzi meg, mely az ókori népeknek (Egyiptom, Chaldaea, Assyria, India, Palaestina, Phoenicia, Görögország és Itália lakóinak) hitéletét és művészetét a közölt ábrákra hivatkozva ismerteti, hogy a tanuló azokról a képekről is kellő fogalmat nyerjen, melyek esetleg nem kerülhetnek szóba a tanítás alkalmával. A képek is olyan sorrendben következnek 206 lapon át egymás után, hogy az egy tárgyra vonatkozók lehetőleg együtt legyenek. s egymást kölcsönösen kiegészítsék és magyarázzák.

Maga Polgár György is bevallja, hogy képgyűjteményét nem lehet teljesnek tekinteni; bele való még szerinte a görög, római és egyéb ókori népeknek magán- és állami életére vonatkozó emlékek sorozata. Igéri is, hogy ha kellő támogatást tapasztal és gyűjteményét új kiadás alá rendezheti, ki fogja egészíteni munkáját. Szerintem azonban ily gyűjteménybe bele való az irodalmi és állam-férfiakat ábrázoló képsorozat is, minőt pl. a Christ-féle irodalomtörténet a görög írókra vonatkozólag közöl; de buzdítani kell modern nyelvészeinket és historikusainkat is, hogy a classicus nyelvek tanárainak példáját követve, ők is állítsanak össze a középkor, a renaissance és az újkor, főleg pedig hazai kulturánk ismeretetésére szolgáló és olcsón kapható képgyűjteményt. Mert ilyen füzetek egyszerre három tárgynak a tanítását tehetik intensivebbé: az irodalom, a történelem és a rajz egyaránt nagy hasznot meríthetnek belőlük.

Midőn azonban Polgárnak képgyűjteményét a legmelegebben

ajánlom iskoláink pártfogásába, lehetetlen néhány jóakarató megjegyzést elhallgatnom, melyeket talán az érdemes szerző egy újabb kiadás alkalmával tekintetbe fog venni. Az első tanúság, melyet képgyűjteményének átlapozásakor kétségkívül mindenki levonhat, az, hogy vidéki nyomdánk ilyen munkának kifogástalan kiadására nem alkalmasak. E tekintetben még fővárosi nyomdánk közül is csak egy-kettő rendelkezik a kellő felszereléssel; úgy, hogy ugyanazok a clichék, melyek külföldi nyomdászok által ügyesen beállítva csinos képeket adnak, itthon szánalmasan adják vissza az eredetit. S a jelen képgyűjteményben véletlenül a legszebb és legjelentékenyebb emlékek reprodukálása sikerült legkevésbé. Így pl. az Apollon Sauroktonos (585. sz.), Praxiteles Satyrosa (586. sz.), Praxiteles Erosa (587. sz.), Sophokles (594. sz.), Ares Ludovisi (592. sz.), a haldokló gallus (599. sz.), Marsyas (604. sz.), Marcus Aurelius lovasszobra (627. sz.) nagyon elmosódott. Kár volt továbbá fényes papirozt használni, mert átlátszó, s egyik kép zavarja a másikat. Szintúgy óvatosan kell megválasztani a clichéket, mert némelyikük rosszul adja vissza az eredetit; így pl. Meleagros (99. sz.) és Zeus Otricoli nem adnak fogalmat az eredeti szobornak szépségéről.

Továbbá kívánatosnak tartom, hogy minden kép alatt pontosan és világosan számot adjon a szöveg, vajjon szobrot, festményt, reliefet ábrázol-e, s ha az illető rajz reconstructio, azt is jelölje meg. A 34. számú képről a tanuló nem fogja leolvashatni, hogy festmény-e vagy szobor; a 85. szám alatt az «Idefonso-csoport» nem mondja meg, hogy tulajdonkép Hypnost és Thanatost ábrázolja; a 462. ábránál meg kell jegyezni, hogy a Horatiusoknak csak állítólagos sírja; a 433—434. ábra azt hiteti el a tanulóval, hogy Zeus olympiai temploma még fennáll; a 492. ábra alatt «Pantheon külseje. Hauser.» tanuló előtt teljesen érthetetlen; Augustus siremlékénél (535. sz.) meg kell jegyezni, hogy reconstructio, mert a mi belőle megmaradt, ma circusnak használják. Egy újabb kiadásban ki kellene egészíteni a sorozatot a következőkkel: A régi Rómának és Athénnek részletes terve, Janus temploma, a Tiberis (Nilusnak pendantja), akroterionok, görög díszítményi minták, Poseidon és Amphitrite lakodalmának híres reliefje, egy-két dombormű a Trajánoszlopról, s Homeros szempontjából egy concentricus rajzzal ellátott pajzs mykenéi díszítményekkel, meg a Chimæra illusztrálására az arezzói bronzemlék.* Az előszóban említett forrásműveken kívül pedig figyelembe veendőknek tartom a következőket: Culturhistorisches Bilderatlas, Paul Guiraud: Histoire de la Grèce et Histoire Romaine (a Hachette-féle Lectures Historiques sorozatban, különösen a magánélet szempontjából), főleg azonban Duruynek gyönyörűen és gazdagon illusztrált görög és római története.

GERÉB JÓZSEF.

* Elmaradhat azonban a 256., 542. és 583. ábra.